

ЛЕКЦІЯ 1. ПДВ-РЕЄСТРАЦІЯ

Урок 1. ПДВ-реєстрація: право та обов'язок

Вітаю, колеги!

ПДВ – це податок, який згадують найчастіше. Джерелом його сплати здебільшого є гаманці пересічних громадян, проте вони цим не заморочуються, адже не вдивляються в чеки. Проте, Податковий кодекс платниками ПДВ визнає зареєстрованих суб'єктів, які провадять певну діяльність.

Давайте розглянемо структуру цього податку з точки зору бухгалтера. До речі, ПДВ є настільки важливим податком, що у бухгалтерії для його обліку створюютьш окремий підрозділ чи покладають обов'язки на окремого бухгалтера. Саме таким бухгалтерам і потрібний цей курс.

У першій лекції курсу розглянемо правила, вимоги та умови реєстрації платника ПДВ.

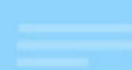
Коло ПДВ-платників

Претендувати на місце у Реєстрі платників ПДВ можуть не всі суб'єкти господарювання. Для цілей ПДВшного розділу V Податкового кодексу існує спеціальне визначення особи. Отже ПДВ-особою можуть бути:

- загальносистемники (фізичні і юридичні особи);
- фізичні і юридичні особи, які є єдиноподатниками за ставкою 3 відсотки;
- фізичні і юридичні особи, які є єдиноподатниками за ставкою 5 відсотків і добровільно переходять на ставку 3 відсотки;
- імпортери;
- постійні представництва;
- інвестори (оператори), на яких за угодою про розподіл продукції покладено ведення ПДВ-обліку.

А от, наприклад, єдиноподатники за ставкою 5 відсотків, які хочуть приєднатися до лав платників ПДВ, навіть теоретично не можуть цього зробити. Також це стосується філій, адже вони не можуть бути самостійними платниками ПДВ.

Якщо ж суб'єкт господарювання входить до ПДВшного кола осіб, він, як правило, зобов'язаний стати платником ПДВ. Але є й виняток. Це коли особа може не бути платником ПДВ через необов'язковість ПДВ-реєстрації.

ПДВ-обов'язковість і ПДВ-добровільність

Головним критерієм, який проводить вододіл між обов'язковою і добровільною реєстрацією, є обсяг оподатковуваних ПДВ операцій. Якщо цей обсяг у суб'єкта господарювання протягом останніх 12 календарних місяців сукупно перевищує 1 млн грн (без урахування ПДВ), така особа зобов'язана зареєструватися платником ПДВ.

Виняток із цього правила — це платники єдиного податку груп 1 — 3. Вони звільняються від обов'язку реєструватися платником ПДВ власне за фактом досягнення мільйонного обсягу оподатковуваних операцій.

Для єдиноподатника ПДВ-реєстрація можлива тільки тоді, коли він обирає групу 3 і ставку 3 відсотки. Або переходить на загальну систему.

А якщо у суб'єкта господарювання відсутні оподатковувані операції або ж їх обсяг не дотягує до мільйона грн? Тоді обов'язку реєструватися платником ПДВ у нього немає. Він може обирати, бути йому ПДВшником чи ні. Але якщо такий суб'єкт вважає за доцільне зареєструватися платником ПДВ, він може зробити це на добровільній основі.

А тепер детальніше про те, як рахувати мільйонний обсяг.

Одномільйонне правило

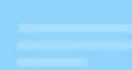
Поріг обов'язковості для ПДВ-реєстрації визначають виходячи з таких критеріїв:

- по-перше, сутнісного (до уваги беруться лише оподатковувані ПДВ операції), існують і неоподатковувані операції. Є такі поняття в ПК і ми ще будемо про них говорити;
- по-друге, вартісного (обсяг таких операцій становить більше 1 млн грн);
- по-третє, часового (мільйонний обсяг набігає протягом безперервного 12-місячного періоду).

Що вважати постачанням?

Перш за все усвідомимо головне правило. Розраховуючи обсяг для обов'язкової ПДВ-реєстрації, враховуємо тільки операції з постачання товарів та послуг. Тобто ті операції, які є «вихідними», тобто які виходять з підприємства.

А от обсяги операцій з придбання товарів чи послуг для розрахунку мільйонного обсягу жодного значення не мають. Тому, наприклад, не враховують обсяги операцій з придбання послуг у нерезидента, а також

вартість неповернутої зворотної (заставної) тари. Незважаючи на те, що за такими операціями нараховують податкові зобов'язання.

Коли відбувається операція з постачання? Для того, аби це з'ясувати, керуємося загальними визначеннями таких понять, як «постачання товарів» і «постачання послуг».

Постачанням товарів вважають також їх передачу згідно з договором, за яким сплачується комісійна винагорода за продаж чи купівлю. Тому в розрахунок мільйонного обсягу комітент включає передачу товарів на комісію за договором на продаж. А комісіонер — обсяги товарів, переданих комітенту за договором на придбання. Ну і само собою обсяги проданого товару, що передав комітент, якщо йдеться про комісію на продаж.

За цим же принципом експедитор у розрахунок мільйонного обсягу включає:

- по-перше, обсяг своєї винагороди, отриманої за операціями з надання транспортно-експедиторських послуг замовникам-резидентам;
- по-друге, вартість послуг з перевезення, наданих експедитором як замовникам-резидентам, так і замовникам-нерезидентам.

А от у випадку ліквідації основних засобів до мільйонного обсягу включають лише операції з ліквідації за власним бажанням. Натомість ліквідація основних засобів, яка відбувається без згоди підприємства або із наданням фіскалам документа про ліквідацію основного засобу, постачанням не є. Відповідно у розрахунок мільйонного обсягу не потрапляє.

Зауважте: в розрахунок мільйонного обсягу включають не лише вартість відвантажених товарів (наданих послуг), але й суму попередньої оплати за них. Виняток — експортні постачання. За ними попередня оплата на ПДВ-облік ніяк не впливає. Тобто при розрахунку мільйонного обсягу у загальному випадку керуємося правилом «першої події».

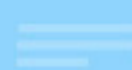
І ще одне зауваження - обсяги умовного постачання в розрахунку мільйонного обсягу не враховують.

ПДВ-оподатковувані операції

До розрахунку мільйонного обсягу включають лише операції, що підлягають оподаткуванню згідно з розділом V Податкового кодексу.

Що це за операції? На перший погляд може здаватися, що такими є тільки ті операції, які призводять до нарахування податкових зобов'язань з ПДВ. Але це не так.

Фіскали традиційно тлумачать поняття «оподатковувані операції» дуже широко. При розрахунку мільйонного обсягу, на їхній погляд, не враховують лише операції, які не є об'єктом оподаткування.

Решта операцій з постачання вмикають лічильник, який накручує обсяг операцій для обов'язкової реєстрації. Навіть ті, за якими суми ПДВ-зобов'язань нема, наприклад операції, що підпадають під пільгу.

Дивно, чи не так? ПДВ нема, а реєстрація платником є.

Як визначати 12-місячний період?

Одномільйонний поріг повинен накрупати протягом останніх 12 календарних місяців. Це означає, що ПДВ-абітурієнту потрібно постійно відмотувати останні 12 календарних місяців і слідкувати, чи не вискочив він раптом за межі мільйонного порога.

Якщо на якомусь етапі за 12-місячний відрізок у вас було операцій більше, ніж на 1 млн грн, ви повинні у наступному місяці зареєструватися платником ПДВ.

Урок 2. Процедура ПДВ-реєстрації

Обов'язкова реєстрація

Обов'язковій ПДВ-реєстрації підлягають особи, які:

перше — досягли мільйонного обсягу оподатковуваних операцій. Як ми вже з'ясували є виняток — єдиноподатники груп 1 — 3;

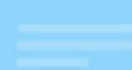
друге — проводять операції з постачання конфіскованого та іншого майна, яке визначено у підпункті 6 пункту 180.1 Податкового кодексу (незалежно обсягів здійснюваних операцій).

Строк подання Заяви

Якщо підпадаєте під критерій реєстрації — подавайте реєстраційну Заяву за формою № 1-ПДВ. Строк - не пізніше 10 числа календарного місяця, що настає за місяцем, в якому вперше досягнуто одномільйонного обсягу операцій.

Наприклад, якщо ви досягли мільйонного обсягу у листопаді 2020 року, то Заяву відповідно до процедури обов'язкової реєстрації вам потрібно подати не пізніше 10 грудня 2020 року.

А якщо підпадаєте під другий обов'язковий критерій – операції з постачання конфіскованого майна - подавайте Заяву не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку податкового періоду, з якого плануєте здійснювати такі операції.

Дата вступу

Особа вважається платником ПДВ із дати внесення запису до Реєстру платників ПДВ. Такий запис фіскалі роблять протягом 3 робочих днів після надходження реєстраційної заяви.

Якщо особа своєчасно не подала Заяву, на нього чекають негативні наслідки. Докладніше про них я скажу далі.

Добровільна реєстрація

Процедурою добровільної ПДВ-реєстрації можуть скористатися ті особи, які не підпадають під обов'язкову реєстрацію, але все одно хочуть бути платниками ПДВ. Не дивуйтесь, таких доволі багато. Основна причина – контрагенти можуть відмовитися від співробітництва з неплатником ПДВ.

Строк подання Заяви

Доброволець подає Заяву не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку податкового періоду, з якого він хоче бути платником ПДВ.

Наприклад, якщо ви хочете бути платником ПДВ починаючи з 01 січня 2021 року, Заяву слід подати не пізніше 21 грудня 2020 року.

Якщо протягом строку від подання Заяви до бажаного дня реєстрації виникнуть обставини, що змушують зареєструватися обов'язково, треба повторно подати Заяву, але вже як особа, що зобов'язана зареєструватися платником.

Дата вступу

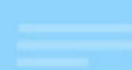
Доброволець вважається платником з бажаного (запланованого) дня реєстрації, зазначеного у Заяві. Цей день завжди буде першим днем календарного місяця. Реєструватися посеред місяця добровольцям не дозволено.

Якщо ж доброволець не зазначив у Заяві бажану дату реєстрації, він буде платником з першого числа місяця, наступного за днем спливу 10 календарних днів після подання Заяви.

Що робити, якщо вам відмовили у реєстрації з причини недостовірних або неповних даних? Ви можете виправитися, подавши Заяву знову з тією ж самою бажаною датою реєстрації.

Зробити це потрібно не пізніше ніж за 3 робочих дні до початку податкового періоду, з якого бажаєте бути платником ПДВ.

Наприклад, якщо ви як ПДВ-доброволець хочете бути платником

з 01 січня 2021 року, виправити недоліки в поданій Заяві і подати нову Заяву з бажаною датою 01 січня 2021 року можна не пізніше 28 грудня 2020 року.

Також ПДВ-добровольці мають право не заповнювати деякі реквізити Заяви, які обов'язково заповнюють ті, що зобов'язані реєструватися. Про це — у додатку до цієї лекції.

Подання Заяви

Заяву подаємо до податкового органу в електронній формі.

Для того, аби підтвердити, що у реєстраційній Заяві наведено достовірні відомості, заявник разом із Заявою подає до контролюючого органу також документи, що підтверджують такі відомості. Підтвердженням відповідності є будь-які первинні документи бухгалтерського обліку, що засвідчують факт здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню:

- акт виконаних робіт;
- касовий чек;
- платіжне доручення тощо.

І ще. Для подання Заяви працює правило переносу строків. Тобто якщо останній день строку припадає на вихідний, святковий або неробочий день, він переноситься на робочий день, наступний за таким вихідним, святковим або неробочим днем.

Підстави для відмови

Особі можуть відмовити у вступі до лав платників ПДВ. Підстав для такого рішення фіскалів усього три:

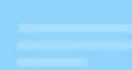
перша — за результатами розгляду реєстраційної Заяви або поданих документів встановлено, що особа не відповідає вимогам Податкового кодексу;

друга підстава — існують обставини, які є підставою для анулювання ПДВ-реєстрації;

третя підстава — при поданні Заяви чи визначенні бажаного дня реєстрації не дотримано порядок та строки.

За відсутності вищезазначених підстав фіскали вносять запис до Реєстру платників ПДВ.

Після цього новоспеченому платнику ПДВ присвоюється індивідуальний податковий номер, який використовується для сплати податку і обов'язково зазначається у податкових накладних.

Урок 3. Наслідки нереєстрації платником ПДВ

Особа досягла мільйонного обсягу, але не виконала свій обов'язок щодо ПДВ-реєстрації. Які наслідки? Цю ситуацію регламентує спеціальний пункт 183.10 Податкового кодексу. Згідно із зазначеною нормою така особа:

- по-перше — несе відповідальність за ненарахування або несплату ПДВ на рівні зареєстрованого платника;
- а по-друге — не має права нараховувати податковий кредит та отримувати бюджетне відшкодування.

Із другим наслідком все більш-менш зрозуміло.

А от про перший наслідок поговоримо більш детально. Адже з ним все набагато складніше.

Гранична дата для ПДВ-реєстрації

Спеціальний пункт 183.10 Податкового кодексу не говорить про дату, з якої особа, несе відповідальність на рівні зареєстрованого платника. Тож визначати цю дату доводиться опосередковано.

При обов'язковій реєстрації Заяву подають не пізніше 10-го числа місяця, що настає за місяцем, в якому вперше досягнуто мільйонного обсягу. Запис у Реєстрі платників ПДВ фіскали роблять протягом 3 робочих днів після надходження Заяви. Саме з дати цього запису починається життя у статусі платників ПДВ.

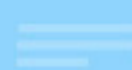
Ясна річ, якщо реєстраційну Заяву суб'єкт господарювання не подавав, то і запису в Реєстрі немає. Від якої ж дати відштовхуватися?

У фіскалів на це запитання вже давно сформовано однозначну відповідь. Обов'язок щодо нарахування та сплати ПДВ-зобов'язань виникає з дня, наступного за граничним днем, який встановлений для подання Заяви.

Тобто з 11-го числа календарного місяця, що настає за місяцем, в якому вперше досягнуто мільйонного обсягу.

Відповідальність на рівні платника

Отже, ми визначилися з датою, коли особа буде прирівняна до зареєстрованих платників. Якщо, наприклад, мільйонний обсяг оподатковуваних операцій було перевищено в жовтні 2020 року, то Заяву треба було подати не пізніше 10 листопада 2020 року. Суб'єкт господарювання, який

цього не зробив, потрапляє під дію пункту 183.10 Податкового кодексу починаючи з 11 листопада 2020 року.

Усі операції з постачання товарів чи послуг, здійснені починаючи з цієї дати, мають для нього ті ж самі ПДВшні наслідки, що й для зареєстрованого платника. Тобто кожне відвантаження і кожний аванс — це податкові зобов'язання з ПДВ.

Такі ПДВ-зобов'язання виникатимуть за період починаючи від 11 листопада і до дати фактичної реєстрації. Тобто ПДВ на цей період фактично перетвориться на податок з обороту. Адже права на податковий кредит до фактичної реєстрації не буде.

Очевидно, що внаслідок відсутності своєчасної реєстрації суб'єкт господарювання:

- по-перше, не подав декларації з ПДВ за періоди починаючи з листопада 2020 року;

- по-друге, не сплатив суми податкових зобов'язань з ПДВ, які в нього виникали починаючи з 11 листопада 2020 року.

Звісно, доведеться доплатити податкові зобов'язання за здійснені без реєстрації оподатковувані операції.

А яка відповідальність очікує на нього за такі порушення? Тут можливі два варіанти розвитку подій.

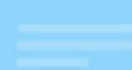
Варіант 1. Факт неререєстрації виявлено фіскалами при перевірці

Тут — усе просто, жорстко і прозаїчно. Суб'єкт господарювання отримує штраф у розмірі 25 відсотків від суми визначеного фіскалами ПДВ-зобов'язання. При цьому податківці за таких обставин мають визначати суму податкових зобов'язань без урахування сум придбань з ПДВ. Тобто фактично ідеться про штраф у розмірі 25 відсотків від суми ПДВ, що, повторюю, перетворився на податок з обороту.

А як щодо штрафу за неподання декларації з ПДВ? За логікою, він теж повинен бути. Однак фіскали про цей штраф не згадують. Судова практика також свідчить, що у більшості випадків фіскали штраф за неподання декларації не застосовують.

Варіант 2. Факт неререєстрації виявив сам госпсуб'єкт

Таке теж можливо. Забудькуватий платник згодом схаменувся і намагається виправитися ще до перевірки. Але чи вийде в нього щось зробити із періодом починаючи з 11 листопада 2020 року і до дати фактичної реєстрації?

Звісно, подати декларацію з ПДВ за прогавлені періоди вже не можливо. Її можуть подавати лише зареєстровані платники. Та й перший звітний період починається з дня ПДВ-реєстрації.

Чи можна самостійно сплатити суму ПДВ за прогавлені періоди, не чекаючи, поки її нарахують при перевірці?

Наразі фіскалі категорично відповідають: не можна. Аргументи вони вбачають у пункті 201.8 Податкового кодексу. Там сказано, що право нарахувати ПДВ надається виключно особам, зареєстрованим як платники. Якщо пристати на цю позицію, виходить, що така особа є цілком безпорадною.

Доречи раніше фіскалі визнавали право самостійно сплатити зобов'язання, визначені згідно з пунктом 183.10 Податкового кодексу, та хоча б теоретично уникнути 25-відсоткового штрафу. Хоча й тоді були сумніви.

Урок 4 ПДВ-реєстрація і єдиний податок

ПДВшні ЄП-особливості

Одразу зауважу: щодо сільгосп-єдиноподатників жодних особливостей ПДВ-реєстрації не передбачено.

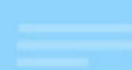
А от серед єдиноподатників груп 1 — 3 одночасно бути і платниками ПДВ, і платниками єдиного податку може тільки одна категорія. Це фізичні або юридичні особи, які працюють на групі 3 і сплачують єдиний податок за ставкою 3 відсотки.

Тобто ПДВшною особою є або діючі третьогрупники, які працюють на ставці 3 відсотки, або інші єдиноподатники, які добровільно обирають цю ставку і переходять на неї. Отже, для цілей розділу V Податкового кодексу не є особою усі єдиноподатники-безПДВшники, а саме:

- усі першогрупники;
- усі другогрупники;
- третьогрупники, які сплачують єдиний податок за ставкою 5 відсотків.

У цих єдиноподатників є унікальне право — вони можуть перевищувати мільйонний обсяг операцій і при цьому не реєструватися платниками ПДВ! Адже обов'язок ПДВ-реєстрації на них не поширюється.

І якщо для першогрупників з їх максимальним річним доходом один мільйон гривень це не дуже актуально, то для друго- і третьогрупників — надважливо. Отже, єдиноподатник з обсягом ПДВ-оподатковуваних операцій понад один мільйон гривень може «ховатися» від обов'язкової ПДВ-реєстрації, обравши безПДВшну ставку єдиного податку.

Таким чином, можна сказати, що для особи, яка працює на спрощеній системі, ПДВ-реєстрація — завжди добровільна справа..

Здавалося б, цілковита лафа:

- хочеш — будь ПДВшником, хочеш — не будь ним,
- хочеш — чергуй перебування у ПДВшному і безПДВшному статусі, змінюючи групу чи ставку єдиного податку.

Однаке, як завжди, у бочці меду є ложка дьогтю: вільне поводження з ПДВ єдиноподатникам дозволене рівно до тих пір, поки вони працюють на спрощеній системі. Щойно суб'єкт господарювання переходить на загальну систему (добровільно чи внаслідок порушення умов перебування на спрощеній), він одразу потрапляє в жорнова ПДВ-реєстрації. І на нього поширюються загальні правила ПДВ-реєстрації.

Отже, реєстрація платником ПДВ чекає на платника єдиного податку у двох випадках:

- перший — якщо він обирає роботу на групі 3 за ставкою єдиного податку 3 відсотки;
- другий — якщо він переходить на загальну систему оподаткування.

Чинний єдиноподатник

Повторю ще раз: серед чинних єдиноподатників ПДВшниками можуть бути тільки третьогрупники, які обрали ставку 3 відсотки. Є кілька шляхів, якими можна опинитися у статусі єдиноподатника-ПДВшника. Перелічу їх!

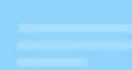
Перехід із загальної системи

Загальносистемник має право перейти на спрощену систему. Суб'єкт господарювання вирішив скористатися цим правом і обрав групу 3 і ставку єдиного податку 3 відсотки. Якщо перебуваючи на загальній системі, кандидат у спрощенці вже був платником ПДВ, тоді з його ПДВ-реєстрацією нічого робити не треба. Він просто продовжує своє ПДВшне життя вже на спрощеній системі.

Інша справа, якщо перебуваючи на загальній системі, суб'єкт господарювання не був платником ПДВ. Наприклад, через незначний обсяг оподатковуваних операцій.

Обираючи групу 3 і ставку 3 відсотки, такий кандидат у спрощенці зобов'язаний пройти через ПДВ-реєстрацію. Незалежно від обсягу ПДВ-оподатковуваних операцій.

Заяву на ПДВ-реєстрацію така особа подає не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку календарного кварталу, з якого він бажає стати

єдиноподатником-ПДВшником. На щастя, строк подання такої Заяви збігається зі строком подання Заяви на єдиний податок.

Новоспечений єдиноподатник вважається платником ПДВ з першого числа календарного кварталу, в якому буде застосовуватися ставка 3 відсотки. Тобто ПДВ-реєстрація новоспеченого єдиноподатника-ПДВшника здійснюється одночасно з його єдиноподатковою реєстрацією.

Перехід з іншої групи чи ставки

Якщо спрощенець сплачує 5 відсотків і вирішив перейти на 3 відсотка, то заяву треба подати не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку кварталу, в якому буде застосовуватися нова ставка.

Якщо йдеться про добровільний перехід з групи 1 чи 2 у групу 3 з ПДВ, то заяву на ПДВ-реєстрацію треба подати не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку календарного кварталу, в якому буде застосовуватися ставка єдиного податку 3 відсотки.

Тобто для єдиноподатників, які добровільно хочуть стати ПДВшниками, строк подання Заяви на ПДВ-реєстрацію майже збігається зі строком подання Заяви на зміну групи та/або ставки. І платниками ПДВ вони будуть вважатися з першого числа календарного кварталу, в якому буде застосовуватися ставка єдиного податку 3 відсотки.

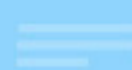
Тож перехід у статус єдиноподатника-ПДВшника відбуватиметься синхронно зі зміною безПДВшної ставки єдиного податку на ПДВшну.

Крім того, можливість переходу у групу 3 передбачено для єдиноподатників молодших груп у випадку перевищення ними граничного обсягу доходу для своєї групи.

Звичайно, ніщо не заважає таким малюкам обрати ставку єдиного податку 5 відсотків і уникнути ПДВ-реєстрації. Але ті з них, які обрали ставку 3 відсотки, Заяву на ПДВ-реєстрацію повинні подати одночасно із Заявою на вимушену зміну групи. Тобто не пізніше 20-го числа місяця, що настає за календарним кварталом, у якому допущено перевищення обсягу доходу.

Новостворена ФОП чи юрособа

Ситуація, коли суб'єкт господарювання одразу після держреєстрації хочє стати єдиноподатником-ПДВшником, теж можлива. Однак із практичним втіленням такого бажання виникають певні труднощі. Адже держреєстрація може відбутися в будь-який день місяця. Натомість можливість ПДВ-реєстрації безпосередньо із дня держреєстрації не передбачено.

У свою чергу без ПДВ-реєстрації новостворений суб'єкт господарювання не може обрати ставку єдиного податку 3 відсотки. Тому новоствореним особам подавати Заяву на реєстрацію єдиноподатником-ПДВшником можна лише у наступному кварталі після держреєстрації.

Підтверджують цей висновок і фіскалі. Вони наголошують, що із дня держреєстрації новостворена особа може перебувати на спрощеній системі лише безПДВ.

Наприклад, у групі 3 зі ставкою єдиного податку 5 відсотків до кінця кварталу, в якому відбулася держреєстрація.

І лише з першого числа наступного кварталу така особа може перейти на 3 відсотки, подавши Заяву на зміну групи або ставки і одночасно — Заяву на ПДВ-реєстрацію. Цей висновок стосується як новостворених ФОП, так і новостворених юросіб.

Колишній єдиноподатник

Покинути спрощену систему єдиноподатник може добровільно або вимушено, внаслідок порушення умов перебування. Якщо на спрощеній системі єдиноподатник перебував у статусі ПДВшника, перехід на загальну систему ніяк на ПДВ-реєстрації не позначиться.

А от безПДВшник при переході на загальну систему повинен промоніторити свій обсяг оподатковуваних операцій за останні 12 календарних місяців. Тут можливі два варіанти.

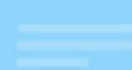
Обсяг операцій понад 1 млн грн

Якщо у колишнього єдиноподатника обсяг ПДВ-оподатковуваних операцій перевищує одномільйонний поріг, така особа підлягає негайній і обов'язковій ПДВ-реєстрації.

Адже від ПДВ-реєстрації таку особу рятував виключно факт перебування на спрощеній системі. І тут не має значення, на якій системі оподаткування було здійснено операцій на 1 млн грн.

Заяву на ПДВ-реєстрацію треба подати не пізніше 10-го числа першого календарного місяця, в якому здійснено перехід на загальну систему.

Якщо колишній єдиноподатник встиг подати Заяву на ПДВ-реєстрацію до першого числа свого першого календарного місяця на загальній системі, він є платником ПДВ безпосередньо з першого дня роботи на загальній системі. Якщо не встиг — з дня, коли фіскалі внесуть запис про нього до Реєстру платників ПДВ.

Обсяг операцій менше 1 млн грн

Якщо колишній єдиноподатник за обсягом операцій не дотягує до обов'язкової ПДВ-реєстрації, факт переходу на загальну систему нічого не зобов'язує. Але за наявності бажання він може зареєструватися платником ПДВ добровільно.

У такому разі він подає Заяву на ПДВ-реєстрацію не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку податкового періоду, з якого він хоче стати платником ПДВ. Тобто тут як у звичайного добровольця.

Урок 5. Причини анулювання ПДВ-реєстрації

Ініціатором анулювання ПДВ-реєстрації може бути:

- як сам платник ПДВ,
- так і контролюючий орган.

Ініціатива платника

Платник заповнює і подає до контролюючого органу за місцем своєї податкової реєстрації заяву за формою № 3-ПДВ.

Про анулювання ПДВ-реєстрації контролюючий орган письмово повідомляє платника протягом 3 робочих днів після дня анулювання. Але у разі відсутності підстав для анулювання реєстрації фіскалі протягом 10 календарних днів після надходження заяви подають письмову відмову з поясненнями із цього питання.

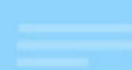
Ініціатива контролерів

Рішення про анулювання ПДВ-реєстрації за рішенням контролерів оформляють за формою № 6-РПДВ. Дата підписання такого рішення вважається днем його прийняття..

Один примірник рішення протягом 3 робочих днів після дня анулювання направляють особі, реєстрація якої анульована.

Анулювання ПДВ-реєстрації контролюючий орган здійснює автоматично на підставі:

- запису в Єдиному державному реєстрі про припинення особи (крім перетворення); або
- запису в Реєстрі платників єдиного податку про застосування спрощеної системи оподаткування, що не передбачає сплати ПДВ.

Дата анулювання ПДВ-реєстрації

ПДВ-реєстрація анулюється на визначену дату. Це може бути дата:

1. подання заяви платником за формою № 3-ПДВ або прийняття рішення фіскалами про анулювання ПДВ-реєстрації;
2. дата, зазначена в судовому рішенні;
3. дата припинення дії договору про спільну діяльність, договору управління майном, угоди про розподіл продукції або закінчення строку, на який утворено особу;
4. дата, що передуює дню втрати особою статусу платника ПДВ;
5. дата держреєстрації припинення юрособи або підприємницької діяльності ФОП.

При цьому датою анулювання ПДВ-реєстрації визначається дата, що настала раніше.

Ситуації ПДВ-розреєстрації

Ситуації, за яких платника ПДВ може бути знято з реєстрації, прямо зазначені в *пункті 184.1 Податкового кодексу*.

Причини і підстави анулювання реєстрації такі.

Підстава перша — загальна вартість оподатковуваних товарів/послуг, що надаються платником ПДВ, за останні 12 календарних місяців була меншою за 1 млн грн за умови сплати податкових зобов'язань.

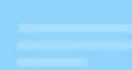
Отже платник може ініціювати анулювання реєстрації після закінчення 12 календарних місяців. Ідеться саме про останні календарні місяці, а не їх відлік із 1 січня календарного року. Загальна вартість операцій визначається за даними поданих декларацій.

Тобто якщо загальний обсяг оподатковуваних операцій не досяг 1 млн грн, розреєстрація можлива тільки за добровільним рішенням платника.

Якщо платник не розраховувався з бюджетом за податковими зобов'язаннями останнього періоду, то фіскали можуть повернути заяву протягом 10 календарних днів після її надходження.

Підстава друга — особа прийняла рішення про припинення та затвердила ліквідаційний баланс, передавальний акт або розподільчий баланс за умови сплати податкових зобов'язань з ПДВ.

Анулювання за такої ситуації може бути ініційовано платником в разі реорганізації платника ПДВ шляхом приєднання, злиття, поділу та перетворення. Не підлягає анулюванню ПДВ-реєстрація платника, що реорганізується шляхом виділення.

Підстава третя — платник ПДВ реєструється платником єдиного податку, умова сплати якого не передбачає сплати ПДВ.

Підстава четверта — платник ПДВ протягом 12 послідовних податкових місяців не подає декларації з ПДВ або подає «порожню» декларацію — відсутні операції з постачання чи придбання, які формують податкові зобов'язання чи податковий кредит.

Тобто розреєстрація загрожує платникові, якщо він:

- 1) не подає або подає декларації з відсутніми ПДВ-операціями;
- 2) не декларує ні податкові зобов'язання, ні податковий кредит послідовні 12 місяців. Якщо ж, наприклад, 12 місяців немає податкових зобов'язань, але при цьому хоча б в одному з них задекларований податковий кредит, приводу анулювати реєстрацію немає.

Підстава п'ята — установчі документи ПДВ-платника визнані рішенням суду недійсними.

Підстава шоста — господарським судом винесено ухвалу про ліквідацію юридичної особи — банкрута.

Підстава сьома — платник ПДВ ліквідується за рішенням суду (а ФОП позбавляється статусу суб'єкта господарювання), або особу звільнено від сплати податку чи її податкову реєстрацію анульовано (скасовано, визнано недійсною) за рішенням суду.

Підстава восьма — фізична особа, зареєстрована платником ПДВ, померла, її оголошено померлою, визнано недієздатною або безвісно відсутньою, обмежено її цивільну дієздатність.

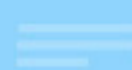
Підстава дев'ята — припинено дію договору про спільну діяльність, договору управління майном, угоди про розподіл продукції або закінчився строк, на який утворено особу.

Урок 6. Наслідки анулювання ПДВ-реєстрації

Умовні податкові зобов'язання

Незалежно від причини анулювання — самостійно чи за рішенням контролерів — платник ПДВ стикається з необхідністю нараховувати на деякі операції умовні податкові зобов'язання. Так, під умовний удар потрапляють активи, які одночасно:

- залишилися не використаними платником в оподатковуваній діяльності на момент анулювання;
- та суми вхідного ПДВ за ними були включені до складу податкового кредиту.

Таким чином,
суть нарахування умовних ПДВ-зобов'язань полягає в нівелюванні сум податкового кредиту, які не зіграли в господарській діяльності платника у межах оподатковуваних операцій.

Отже, умовний продаж не стосується тих товарів або послуг:

- які були придбані без ПДВ (наприклад, у неплатників ПДВ або до реєстрації платником ПДВ);
- щодо яких платник з будь-яких причин не відобразив вхідний ПДВ. Наприклад, податковий кредит не був підтверджений податковою накладною або платник вирішив притримати податкову накладку у 1095 днів.

І ще: враховуючи основний принцип нарахування умовних податкових зобов'язань, розмір ставки ПДВ повинен відповідати ставці, за якою було відображено податковий кредит.

Умовна податкова накладна

День ПДВ-розреєстрації є останнім днем, коли платник має право не лише скласти, але й зареєструвати податкові накладні та розрахунки коригування. Причому незалежно від закінчення граничного строку для їх реєстрації.

Після цієї дати право на податковий кредит і складання податкових накладних втрачається.

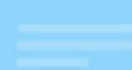
Нарахування умовних податкових зобов'язань оформляють за допомогою однієї завершуючої податкової накладної, складеної для себе, з типом причини «10».

У заголовній частині такої податкової накладної стосовно покупця зазначають умовний ІПН «600000000000», а в рядку «Отримувач (покупець)» платник зазначає свою назву.

Розділ Б податкової накладної заповнюють так:

- у графі 2 зазначають дати складання і порядкові номери податкових накладних, на підставі яких сформовано податковий кредит;
- у графі 4 — «грн»;
- графи 3.1, 3.2, 3.3, 5 — 9, 11 не заповнюють.

Зауважте: якщо податкова накладна на умовне постачання виявиться з помилками, то після дати ПДВ-розреєстрації виправити її вже не вийде.

Реєстрація ПН після ПДВ-розреєстрації

Після ПДВ-анулювання зареєструвати податкові накладні та розрахунки коригування, на жаль, уже не вийде. Причому граничні строки для їх реєстрації жодного значення не мають.

Справа в тому, що складати і реєструвати податкові накладні можуть тільки платники ПДВ.

Крім того, система електронного адміністрування налаштована так, що, втративши ПДВ-статус, зареєструвати податкову накладну, навіть ту, яка була складена до дати анулювання і за якою ще не сплив граничний строк реєстрації, платник уже не може.

Одна розрада — штрафи за нереєстрацію або несвоєчасну реєстрацію податкових накладних, за якими на дату ПДВ-анулювання не прострочена реєстрація, не застосовують.

А от податкові зобов'язання за такими не зареєстрованими податковими накладними відображати в ПДВ-декларації все одно потрібно.

ПДВ-декларація за останній період

Останнім звітним періодом при анулюванні реєстрації ПДВ є період, який розпочинається від дня, що настає за останнім днем попереднього звітного періоду, та закінчується днем такого анулювання.

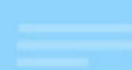
Останню декларацію подають в загальні строки. Тобто протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця, у якому відбулося ПДВ-анулювання.

Наприклад, ПДВ-реєстрація анульована 16 жовтня 2020 року. Граничний строк подання ПДВ-декларації за період з 01 жовтня 2020 року по 16 жовтня 2020 року — 20 листопада 2020 року.

І не забудьте зробити відмітку в спеціальному полі декларації про те, що звітуєте за останній звітний період.

Податкові зобов'язання до сплати

Якщо за підсумками фінальної ПДВ-декларації виникають зобов'язання до сплати, Казначейство перерахує їх до бюджету з електронного рахунку платника не пізніше за останній день, встановлений для самостійної сплати податкових зобов'язань. Якщо залишок коштів на електронному рахунку недостатній, потрібно перерахувати необхідну суму на електронний рахунок з власного поточного рахунку.

У зворотній ситуації, коли після розрахунків з бюджетом на вашому електронному ПДВ-рахунку залишаються грошові кошти, залишок таких коштів Казначейство перераховує в повному обсязі до бюджету. Далі їх можна повернути з бюджету на підставі заяви.

Бюджетне відшкодування

Якщо за результатами фінальної декларації ви маєте право отримати бюджетне відшкодування, таке відшкодування буде надано протягом строків, визначених Податковим кодексом. При цьому не має значення чи буде особа платником ПДВ на дату отримання бюджетного відшкодування, чи ні.

Від'ємний залишок

А ось з залишком від'ємного значення за підсумками фінальної декларації не все так райдужно. Річ у тому, що механізм повернення мінусу, відсутній.

Отже повернути від'ємний ПДВ можна, тільки заявивши його до бюджетного відшкодування грошима. Проте тут повинні бути виконані дві умови:

- перша — податковий кредит має бути оплачений та
- друга — сума мінусу не повинна виходити за межі ліміту реєстрації.

Та частина від'ємного значення, за якою бюджетне відшкодування заявити не вийде, просто згорить.

Доля ПДВ-рахунку

Анулювання ПДВ-реєстрації є підставою для закриття електронного рахунку. Причому для цього платнику робити нічого не потрібно. Все зробить самостійно Казначейство на підставі реєстрів, отриманих від податківців.

Строків, протягом яких має бути закритий рахунок, не встановлено. Але, судячи з усього, закрийть такий рахунок після того, як ви перерахуєте на нього кошти для погашення податкових зобов'язань за результатами останнього податкового періоду.

Про ПДВ-реєстрацію та її анулювання все.

Чекаю вас на наступній лекції, де ми під мікроскопом розглянемо податкові зобов'язання з ПДВ.

До зустрічі.